

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА 97/81/ЕО

от 15 декември 1997 година

относно Рамково споразумение за работа при непълно работно време,
сключено между Съюза на конфедерациите на индустриалците и работодателите в
Европа (UNICE), Европейски център на предприятията с държавно участие (СЕЕР) и
Европейска конфедерация на профсъюзите (ETUC)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Споразумението за социалната политика, приложено към Протокола (№ 14)
за социална политика, приложен към Договора за създаване на Европейската общност, и в
частност член 4, параграф 2 от него,

като взе предвид предложението на Комисията,

- (1) като има предвид, че въз основа на Протокола за социалната политика, приложен към Договора за създаване на Европейската общност, държавите-членки, с изключение на Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия (наричани по-нататък "държавите-членки"), желаещи да продължат по пътя, очертан в Социалната харта от 1989 г., сключиха споразумение за социалната политика;
- (2) като има предвид, че мениджмънтът и работната сила (социалните партньори) могат, в съответствие с член 4, параграф 2 от Споразумението за социалната политика, съвместно да поискат споразуменията на ниво на Общността да се прилагат посредством решение на Съвета по предложение на Комисията;
- (3) като има предвид, че точка 7 от Хартата на Общността за основните социални права на работниците предвижда, *inter alia*, "изграждането на вътрешния пазар да доведе до подобряване на условията на живот и труд на работниците от Европейската общност. Този процес трябва да е резултат от сближаване на тези условия, като се запазва подобрението им, особено по отношение на (...) формите на заетост, различни от безсрочните трудови договори, например срочни договори , работа при непълно работно време, временна заетост и сезонна работа";
- (4) като има предвид, че Съветът не е постигнал решение по предложението за директива за някои трудови правоотношения относно нарушаване на конкуренцията ⁽¹⁾, както е изменена и допълнена ⁽²⁾, нито по предложението за директива за някои трудови правоотношения относно условията на труд ⁽³⁾;
- (5) като има предвид, че заключенията от заседанията на Европейския съвет в Есен подчертаха необходимостта да се вземат мерки за насърчаване на заетостта и на равните възможности за жените и мъжете, и призоваха за вземане на мерки за

¹ ОВ С 224, 8.9.1990 г., стр. 6.

² ОВ С 305, 5.12.1990 г., стр. 8.

³ ОВ С 224, 8.9.1990 г., стр. 4.

увеличаване на интензивността на заетостта на растежа , по-специално чрез по-гъвкава организация на работата, които да отговарят както на желанията на работниците, така и на изискванията на конкуренцията;

- (6) като има предвид, че Комисията, в съответствие с член 3, параграф 2 от Споразумението за социалната политика, се е консултирала със социалните партньори за възможната насока на действие на Общността по отношение на гъвкаво работно време и сигурност на работните места;
- (7) като има предвид, че Комисията, като счита след такава консултация, , че действие на Общността е желателно, се консултира още веднъж със социалните партньори на ниво на Общността по същността на предвижданото предложение в съответствие с член 3, параграф 3 на споменатото споразумение;
- (8) като има предвид, че общите междуотраслови организации, Съюзът на конфедерациите на индустриалците и работодателите в Европа (UNICE), Европейският център на предприятията с държавно участие (СЕЕР) и Европейската конфедерация на профсъюзите (ETUC) са информирали Комисията в съвместното си писмо от 19 юни 1996 г за желанието си да започнат процедурата, предвидена в член 4 на Споразумението за социалната политика; като има предвид, че те са поискали от Комисията, в съвместно писмо от 12 март 1997 г, допълнителен срок от три месеца; като има предвид, че Комисията е разрешила този срок;
- (9) като има предвид, че споменатите междуотраслови организации сключиха на 6 юни 1997 г Рамково споразумение за работа при непълно работно време; като има предвид, че те са изпратили до Комисията съвместно искане за прилагането на това рамково споразумение чрез решение на Съвета по предложение на Комисията, в съответствие с член 4, параграф 2 на споменатото споразумение;
- (10) като има предвид, че Съветът в Резолюцията си от 6 декември 1994 г за перспективите за социална политика на Европейския съюз: принос към икономическата и социална съсредоточаване в Съюза ⁽⁴⁾,поиска от социалните партньори да използват възможностите за сключване на споразумения, тъй като те, по правило, са по-близо до социалната реалност и социалните проблеми;
- (11) като има предвид, че подписалите страни желаят да сключат рамково споразумение за работа при непълно работно време, като посочат общите принципи и минималните изисквания за работа при непълно работно време; като има предвид, че те са показали желанието си да установят обща рамка за премахване на дискриминацията по отношение на работниците на непълно работно време и да допринесат за развитието на възможности за работа при непълно работно времена основа, която е приемлива както за работодателите, така и за работниците;
- (12) като има предвид, че социалните партньори пожелаха да обърнат особено внимание на работата при непълно работно време, като същевременно посочват, че са възнамерявали да разгледат необходимостта от подобни споразумения за други гъвкави форми на работа;

⁴ ОВ С 368, 23.12.1994 г, стр. 6.

- (13) като има предвид, че в заключенията си от заседанието на Европейския съвет от Амстердам, държавните и правителствени ръководители на Европейския съюз приветстваха силно споразумението между социалните партньори за работа при непълно работно време;
- (14) като има предвид, че подходящият инструмент за прилагането на Рамковото споразумение е директива по смисъла на член 189 от Договора; като има предвид, че тази директива следователно обвързва държавите-членки спрямо очаквания резултат, като предоставя на националните власти правото на избор на формата и методите;
- (15) като има предвид, че в съответствие с принципите на субсидиарност и пропорционалност, изложени в член 3(б) от Договора, целите на настоящата директива не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите-членки и следователно могат да се постигнат по-добре от Общността; като има предвид, че настоящата директива не се разпростира извън необходимото за постигането на тези цели;
- (16) като има предвид, че с оглед на използваните в Рамковото споразумение термини, които не са конкретно определени в него, настоящата директива предоставя на държавите-членки свободата да определят тези термини в съответствие с националното им законодателство и практика, какъвто е случаят с другите директиви за социална политика, които използват подобни термини при условие, че тези определения съответстват на съдържанието на Рамковото споразумение;
- (17) като има предвид, че Комисията е изготвила предложението си за директива в съответствие със Съобщението си от 14 декември 1993 г относно прилагането на Протокола (№ 14) за социалната политика и Съобщението си от 18 септември 1996 г относно развитието на социалния диалог на ниво на Общността, като взема предвид представителния статут на подписалите страни и законността на всяка клауза на Рамковото споразумение;
- (18) като има предвид, че Комисията е изготвила предложението си за директива в съответствие с член 2, параграф 2 от Споразумението за социалната политика, което предвижда, че директивите в областта на социалната политика “избягват да налагат административни, финансови и правни ограничения, които биха забавили създаването и развитието на малки и средни предприятия”;
- (19) като има предвид, че в съответствие със Съобщението си от 14 декември 1993 г относно прилагането на Протокола (№ 14) за социалната политика, Комисията информира Европейския парламент, като му изпрати текста на предложението си за директива, съдържаща Рамковото споразумение;
- (20) като има предвид, че Комисията информира и Икономическия и социален комитет;
- (21) като има предвид, че клауза 6.1 от Рамковото споразумение предвижда, че държавите-членки и/или социалните партньори могат да поддържат или въвеждат по-благоприятни разпоредби;

- (22) като има предвид, че клауза 6.2 от Рамковото споразумение предвижда, че прилагането на настоящата директива не може да служи за оправдание за влошаване на положението, което съществува в държавите-членки;
- (23) като има предвид, че Хартата на Общността за основните социални права на работниците признава значението на борбата срещу всички форми на дискриминация, особено основаващата се на пол, цвят, раса, мнение и вероизповедание;
- (24) като има предвид, че член Е, параграф 2 от Договора за Европейския съюз гласи, че Съюзът спазва основните права, както са гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и произтичащи от конституционните традиции, които са общи за държавите-членки, като общи принципи на правото на Общността;
- (25) като има предвид, че държавите-членки могат да възложат на социалните партньори, по тяхно общо искане прилагането на настоящата директива, ако държавите-членки предприемат всички необходими стъпки, които им позволяват да бъдат по всяко време в състояние да гарантират резултатите, наложени от настоящата директива;
- (26) като има предвид, че прилагането на Рамковото споразумение допринася за постигането на целите, определени в член 1 от Споразумението за социалната политика,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Настоящата директива има за цел прилагането на Рамковото споразумение за непълна заетост, сключено на 6 юни 1997 г между общите междуотраслови организации (UNICE, СЕЕР и ETUC), приложено към настоящото.

Член 2

1. Държавите-членки въвеждат в сила закони, подзаконови и административни разпоредби, необходими, за спазването на настоящата директива най-късно до 20 януари 2000 г., или осигуряват, най-късно до тази дата, социалните партньори да са въвели необходимите мерки чрез споразумение, като от държавите-членки се изисква да предприемат всички необходими мерки, които им позволяват да могат по всяко време да гарантират постигането на наложените от настоящата директива резултати. Те незабавно информират Комисията за това.

Държавите-членки могат да разполагат с максимум още една година, при необходимост, за да вземат предвид особените трудности или прилагането чрез колективен трудов договор.

Те уведомяват незабавно Комисията за такива обстоятелства.

Когато държавите-членки приемат мерките, упоменати в първата алинея, те съдържат позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им обнародване. Условието и редът на такова позоваване се определят от държавите-членки.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които са приели или ще приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 3

Настоящата директива влиза в сила в деня на публикуването ѝ в :

Член 4

Държавите-членки са адресати на настоящата директива..

Съставено в Брюксел на 15 декември 1997 година

За Съвета:

Председател

Ж-К. ЖЮНКЕР

ПРИЛОЖЕНИЕ

СЪЮЗ НА КОНФЕДЕРАЦИИТЕ НА ИНДУСТРИАЛЦИТЕ И РАБОТОДАТЕЛИТЕ В ЕВРОПА

ЕВРОПЕЙСКА КОНФЕДЕРАЦИЯ НА ПРОФСЪЮЗИТЕ

ЕВРОПЕЙСКИ ЦЕНТЪР НА ПРЕДПРИЯТИЯТА С ДЪРЖАВНО УЧАСТИЕ

РАМКОВО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА РАБОТА ПРИ НЕПЪЛНО РАБОТНО ВРЕМЕ

Преамбюл

Настоящото рамково споразумение е принос към общата европейска стратегия за заетост. През последните години работата при непълно работно време е имала важно въздействие върху заетостта. Поради тази причина, страните по настоящото споразумение отдават приоритетно внимание на тази форма на работа. Страните имат намерение да разгледат необходимостта от подобни споразумения, които са свързани с други форми на гъвкав режим на работа.

Като отчита разнообразието в положението в държавите-членки и признава, че работата при непълно работно време е характеристика на заетостта в някои сектори и дейности, настоящото споразумение определя общите принципи и минималните изисквания, отнасящи се до работата при непълно работно време. То илюстрира готовността на социалните партньори да установят обща рамка за премахване на дискриминацията по отношение на работници, работещи на непълно работно време, и да помогне за развиването на възможности за работа при непълно работно време на основа, приемлива за работодателите и работниците.

Настоящото споразумение е свързано с условията за наемане на работа на работници на непълно работно време, като се отчита, че въпросите, които се отнасят до установеното със закон обществено осигуряване, се решават от държавите-членки. В контекста на принципа на недискриминация, страните по настоящото споразумение взеха под внимание Декларацията за заетостта от заседанието на Европейския съвет в Дъблин през декември 1996 г, в която Съветът, *inter alia*, подчертава необходимостта да се направят системите за обществено осигуряване по-благоприятни по отношение на заетостта чрез ”разработване на системи за социална закрила, които да могат да се адаптират към новите модели на работа и да осигуряват съответна закрила на хората, ангажирани в такава работа”. Страните по настоящото споразумение считат, че тази декларация трябва да се приложи.

ETUC, UNICE и CEEP се обръщат към Комисията с молба да представи настоящото рамково споразумение на Съвета за вземане на решение, което да направи тези изисквания задължителни за държавите-членки, които са страни по Споразумението за социалната политика, приложено към Протокол (№ 14) за социалната политика, приложен към Договора за създаване на Европейската общност.

Страните по настоящото споразумение молят Комисията, в предложението ѝ за прилагане на настоящото споразумение, да изиска от държавите-членки да приемат закони, подзаконови и административни разпоредби, необходими за прилагането на решението на

Съвета най-късно до две години от приемането на решението или да осигурят ⁽¹⁾ социалните партньори да набележат необходимите мерки чрез споразумение до края на този срок. Държавите-членки могат, ако е необходимо да се вземат предвид особените трудности или прилагането чрез колективен трудов договор, , да имат на разположение максимум още една година, за да спазят тази разпоредба.

Без да се засяга ролята на националните съдилища и на Съда на Европейските общности, страните по това споразумение изискват всички въпроси, които са свързани с тълкованието на това споразумение на европейско ниво, най-напред да се препращат от Комисията до тях за становище.

Общи съображения

1. Като взе предвид Споразумението за социалната политика, приложено към Протокол (№ 14) за социалната политика, приложен към Договора за създаване на Европейската общност, и в частност член 3, параграф 4 и член 4, параграф 2 ;
2. Като има предвид, че член 4, параграф 2 от Споразумението за социалната политика предвижда, че споразуменията, сключени на ниво Общност, могат да се прилагат по съвместно искане на подписалите страни посредством решение на Съвета по предложение на Комисията.
3. Като има предвид, че във втория документ от консултациите за постигане на гъвкавост на работното време и сигурност за работниците, Комисията обяви намерението си да предложи задължителна от правна гледна точка мярка на Общността;
4. Като има предвид, че заключенията от заседанието на Европейския съюз в Есен подчертават необходимостта от вземането на мерки за насърчаване както на заетостта, така и на равните възможности за жените и мъжете и призовават за мерки, целящи ”увеличаване на интензивността на растеж на заетостта, в частност по-гъвкава организация на работа по начин, който да задоволява желанията както на работниците, така и изискванията на конкуренцията”;
5. Като има предвид, че страните по настоящото споразумение придават значение на мерките, които биха улеснили достъпа до работа при непълно работно време за мъже и жени, за да се подготвят за пенсиониране, да съчетаят професионалния и личния си живот, и да се възползват от възможности за образование и обучение с цел да подобрят уменията си и постигнат израстване в кариерата си е във взаимна полза както за работодателите така и за работниците и по начин, който би подпомогнал развитието на предприятията;
6. Като има предвид, че настоящото споразумение препраща към държавите-членки и социалните партньори за определянето на реда и условията за прилагането на тези общи принципи, минимални изисквания и разпоредби, като се вземе предвид положението във всяка държава-членка;
7. Като има предвид, че настоящото споразумение отчита необходимостта да се подобрят изискванията на социалната политика, да се повиши конкурентно способността на

¹ По смисъла на член 2, параграф 4 от Споразумението за социалната политика на Договора за създаване на Европейската общност.

икономиката на Общността и да се избегне налагането на административни, финансови и правни ограничения които биха забавили създаването и развитието на малките и средни предприятия;

8. Като има предвид, че социалните партньори са в най-добра позиция да намерят решения, които съответстват на нуждите както на работодателите, така и на работниците, и че трябва следователно да им се даде специална роля при изпълнението и прилагането на настоящото споразумение.

ПОДПИСАЛИТЕ СТРАНИ СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

Клауза 1: Цел

Целта на настоящото рамково споразумение е:

(а) да се осигури премахване дискриминацията спрямо работниците на непълно работно време и да се подобри качеството на работата при непълно работно време;

(б) да улесни развитието на работата при непълно работно време на доброволна основа и да допринесе за гъвкава организация на работното време по начин, който отчита нуждите на работодателите и работниците.

Клауза 2: Приложно поле

1. Настоящото споразумение се прилага за работници на непълно работно време, които имат трудов договор или трудово правоотношение, определени от закона, колективен трудов договор или практика, която е в сила във всяка държава-членка .

2. Държавите-членки, след консултация със социалните партньори в съответствие с националното законодателство, колективните трудови договори или практиката и/или социалните партньори на съответно ниво в съответствие с националната практика в индустриалните отношения могат, по обективни причини, да изключат изцяло или частично от условията на настоящото споразумение работниците на непълно работно време, които са на непостоянна работа. Тези изключения следва да се преразглеждат периодично, за да се установи дали създадалите ги обективни причини остават валидни.

Клауза 3: Определения

По смисъла на настоящото споразумение:

1. Терминът “работник на непълно работно време” се отнася до работник или служител, чийто нормални работни часове, изчислени на седмична основа или осреднени за времето на заетост до една година, са по-малко от нормалните работни часове на сравним работник на пълно работно време.

2. Терминът ”сравним работник на пълно работно време” означава работник или служител на пълно работно време в същото предприятие, който има същия вид трудов договор или правоотношение, който е нает за същата или подобна работа/професия, като се отдаде дължимото внимание на други съображения, които могат да включват ранг и квалификация/умения.

Когато в същото учреждение няма сравним работник на пълно работно време , сравнението се прави чрез препращане към приложим колективен трудов договор или, когато няма приложим колективен трудов договор , в съответствие с националното законодателство, колективните трудови договори или практиката.

Клауза 4: Принцип на недискриминация

1. По отношение на условията за наемане на работа, работниците на непълно работно време не трябва да се третират по по-неблагоприятен начин, отколкото работниците на пълно работно време които са взети за сравнение, само поради това, че те работят на непълно работно време, освен ако различното отношение не е оправдано от обективни причини.

2. При необходимост, се прилага принципът *pro rata temporis*.

3. Редът и условията по прилагането на настоящата клауза се определят от държавите-членки и/или социалните партньори, като се отчита европейското законодателство, националното законодателство, колективните трудови договори и практиката.

4. Когато е оправдано по обективни причини, държавите-членки, след консултация със социалните партньори, в съответствие с националното законодателство, колективните трудови договори и практиката и/или, при необходимост, социалните партньори, могат да направят достъпа до особени условия на наемане на работа, да зависи от трудовия стаж, изработено време, или квалификация въз основа на трудовия доход. Критериите, свързани с достъпа на работниците на непълно работно време до особени условия на работа, трябва да се преразглеждат периодично, като се отчита посочения в клауза 4.1 принцип на недискриминация,.

Клауза 5: Възможности за работа при непълно работно време

1. В контекста на клауза 1 на настоящото споразумение и на принципа на недискриминация между работниците на непълно работно време и тези на пълно работно време:

(а) държавите-членки, след консултации със социалните партньори в съответствие с националното законодателство или практика, трябва да определят и да прегледат пречките от правно или административно естество, които могат да ограничат възможностите за работа при непълно работно време и, при необходимост, да ги отстранят;

(б) социалните партньори, като действат в своята сфера на компетентност и чрез предвидените в колективните трудови договори процедури, трябва да определят и прегледат пречките, които могат да ограничат възможностите за непълна заетост и, при необходимост, да ги отстранят.

2. Отказът на работник да премине от работа на пълно работно време към работа на непълно работно време или обратно сам по себе си не представлява основателна причина за прекратяване на трудовото правоотношение , без да се засяга прекратяването в съответствие с националното законодателство, колективните трудови договори и практиката, по други причини, които могат да възникнат от оперативните изисквания в съответното учреждение.

3. Доколкото е възможно, работодателите трябва да взимат под внимание:

(а) молбите на работници за преминаване от работа на пълно работно време на непълно работно време, ако възникне такава възможност в учреждението;

(б) молбите на работниците за преминаване от работа на непълно работно време на работа на пълно работно време или за увеличаване на работното време, ако възникне такава възможност;

(в) предоставяне на навременна информация за наличието на места за работа на непълно и пълно работно време в учреждението, за да се улесни преминаването от работа на пълно работно време на работа на непълно работно време и обратно;

(г) мерки за улесняване достъпа до работа на непълно работно време на всички нива на предприятието, включително длъжности за квалифицирани работници и ръководен персонал и, по целесъобразност, да се улесни достъпът на работниците на непълно работно време до професионално обучение с цел да се увеличат възможностите за израстване в кариерата и професионална мобилност;

(д) предоставяне на подходяща информация на съществуващите представителни органи на работниците за наличието на места за работа на непълно работно време в предприятието.

Клауза 6: Разпоредби относно прилагането

1. Държавите-членки и/или социалните партньори могат да поддържат или въвеждат по-благоприятни от определените в настоящото споразумение разпоредби.

2. Прилагането на разпоредбите на настоящото споразумение не представлява основателна причина за намаляване на общото ниво на закрила, предоставена на работниците в областта, обхваната от настоящото споразумение. То не накърнява правото на държавите-членки и/или социалните партньори да разработват закони, подзаконови или договорни разпоредби в светлината на променящите се обстоятелства и не накърнява прилагането на клауза 5.1 докато се спазва принципът на недискриминация, определен в клауза 4.1.

3. Настоящото споразумение не засяга правото на социалните партньори да сключват на съответно ниво, включително и на европейско ниво, споразумения, които адаптират и/или допълват разпоредбите на настоящото споразумение по начин, който да отчете специфичните нужди на съответните социални партньори.

4. Настоящото споразумение не засяга други специфични разпоредби на Общността и по-специално разпоредбите на Общността по отношение на равното третиране или възможности на мъжете и жените.

5. Предотвратяването и решаването на спорове и жалби, породени от прилагането на настоящото споразумение, се извършва в съответствие с националното законодателство, колективните трудови договори и практиката.

6. Подписалите страни преразглеждат настоящото споразумение пет години след датата на решението на Съвета, ако една от страните по настоящото споразумение помоли за това.